

BELÜGYMINISZTERIUMI ELŐTERJESZTÉS

A céltámogatások elbírálásáról

A Parlament döntése az előre jelzett április 15-ei dátumhoz képest máris késik, de az elmúlt napokban megszületett az a belügyminisztériumi előterjesztés, amely a januárban kiírt állami céltámogatási pályázat elbírálási szempontjait tartalmazza. Szerepelnek még benne a központi költségvetés támogatására javasolt beruházások – és azok is, amelyek a több mint kétszeres túljelentkezés miatt ezúttal valószínűleg lemaradnak az állami céltámogatásról. Néhány előzetes adat: az országos költségvetési keret 6,2 milliárd forintos összegéhez képest az országos igény 15,5 milliárd; 2800 pályázati anyagból a jelentés 1188-at tart megzavarára indokoltnak; Csongrád megyében az önkormányzatok által kért összesített 466 millióból a tervezet 138 milliót hagyja jóvá.

Mind ez persze nem végleges. A döntés a Parlamentre vár. Sokak szerint azonban, más elbírálási javaslat nem lévén, a mostanihoz képest kevés változás várható. Az előterjesztés részleteiről, illetve a Szeged környéki települések igényeiről *Ratkai Imre*, a Csongrád megyei közgyűlés alelnöke adott tájékoztatást.

Mint tudják, a költségvetési törvény kétféle beruházás típushoz nyújt céltámogatási lehetőséget: az újonnan induló és a már folyamatban lévő munkákhoz. Utóbbiak esetében nem volt különösebb gond, hiszen ezek az országos keret alig lépték túl. A megye az igényelt 67 millió forintból 64 milliót megkapott. Nehéz, és helyenként visszás azonban az új beruházások támogatásának megítélése. Erről is van számadatunk: a javaslat szerint 397 millió forintból mindössze 84-et kapnának meg az önkormányzatok. Csongrád megye esetében a vízellátási beruházások támogatása a legrosszabb. Pontosabban: nem is lehet céltámogatásról beszélni, mert a tervezet az igényelt 213 millió forintból semmit nem javasol megzavarára. Az ivóvízminőségről és a vízellátásról készült felmérések az országban 12 megyét találtak hátrányos helyzetűnek. Csongrád megye nincs köztük. Ezért aztán a többi igényhez képest a Csongrád megyei vízműfejlesztéseket teljes egészében törölték a támogatásra javasoltak közül, s ami a legfurcsább, ezekkel együtt – mivel a pályázat ugyanazon témakörbe tartoztak – a szennyvízkezelési

A belügyminisztériumi előterjesztés által jóváhagyásra javasolt Szeged környéki községi céltámogatás-pályázatok:

Tornaterem építés – Bordány, Röske (az igényelt 7,6 millió forint helyett 7,26 millió)

Egészségügyi gép-, és műszerbeszerzés – Bordány, Domaszék, Forráskút, Szatymaz, Üllés.

A belügyminisztériumi javaslat által – jelen körülmények között – állami céltámogatásra indokolatlanok tartott Szeged környéki beruházások sora:

Vízgyógyászati és szennyvízkezelési beruházások – Kistelek, Mórahalom, Kiszombor, Ásotthalom, Domaszék, Pusztamérges, Röske, Szatymaz, Üllés, Zákányszék.

Tornaterem építés – Ásotthalom, Baks, Csanytelek, Domaszék, Zákányszék.

Az előterjesztés ugyanakkor nem javasolja a szegedi önkormányzat által tervezett két tornaterem egyikének támogatását.

beruházások támogatását is. Pedig a megyében, a külterületi lakosokat számítva, legalább annyira megoldatlan a vízellátás, mint a Dunántúli bármelyik megyéjében.

– Az új beruházások egészségügyi és oktatási témakörében mit javasol az előterjesztés?

– Az egészségügy esetében, vagyis a gépek és műszerek beszerzéséhez a Szeged környéki községek lényegében megkapják majd a várt támogatást. Csak egyes városokban, Szegeden és Hódmezővásárhelyen csökkentenek majd ezen. A megye összesen a kért 106 millió forintból 60-at kap. Az oktatási fejlesztések esetében azonban megint csak nem tökéletes az elbírálási rendszer. A megyei számarány itt 78 millióból 24 millió forint. Az elbírálás annál is inkább hiányos, mert valamennyi céltámogatási igény tornaterem építésére vonatkozik, és így bizony eléggé nehéz egyik községnek elfogadni, hogy a másiknak miért volt nagyobb szüksége ugyanarra a létesítményre. Hogy csak a Szeged környékiekről szóljunk: Bordányt és Rösztét javasolják a támogatásra, míg másik négy községet nem. Miért? A tervezet azt mondja, a tornateremhez nem jutó csoportok számát kell figyelembe venni, valamint azt, hogy az iskola rendelkezik-e valamilyen sportlétesítménnyel. Mivel azonban helyszíni felmérés nem történt, ezt csak az oktatási statisztikákból tudhatják meg. Az pedig néha félrevezető. Elképzelhető, hogy egy iskola tornaterem híján egy tanteremben rendezett be „tomaszobát”, ami – meglehet – a statisztikában mint sportlétesítmény jelenik meg.

– Mit tart az előterjesztés legnagyobb hiányosságának?

– Mindenekelőtt azt, hogy nem rendelkezik helyismerettel. A Parlament a döntéshozatal előtt ezt a javaslatot már aligha bírálhatja felül, hiszen éppen ebből az anyagból kellene tájékozódnia a helyi igények jogosságáról. Másodsorban pedig azt, hogy – persze, a túljelentkezés miatt – utólagosan, „a kitérés feltételein túl” iktat be értékelési szempontokat. Véleményem szerint a jövő évig újra át kell gondolni a céltámogatási pályázat rendszerét.

S. P. S.

Ott túl a rácson...

...iparosok hirdetik szolgáltatásaikat Pusztamérgesen. Régvolt idők humorából előcitolható, hogy „cipőt a cipőboltból”, miként a kiskonyhát építtetni se a lakatoshoz megy az ember. De lám mégiscsak van jelentősége, hogy a kisiparosokról, javító és szolgáltató tevékenységükről minden lényeges információ egy

helyen legyen. Különben aligha készítették volna új, díszes táblát a helybeli iparosok, eképpen *Veres Imre* gépészmérnök, vasipari vállalkozó és *Török Géza* asztalos. Az abc áruház előtti térségnek most két hirdető alkalmasossága is van. Lehet választani. (Gyenes Kálmán felvétele).

KÖNYVTÁRLAPOZÓ, AVAGY

Mórahalmi sorminta

Sok egyéb mellett könyvekre is egyre kevesebb pénzünk jut, ugyanakkor a könyvek egyre drágábbak. A könyvtáraknak, a kölcsönzési lehetőségeknek a szerepe épp ezért növekednek. Csakhogy ezen intézmények pénzéből sem futja minden új kiadványra, amiket az olvasók szívesen kézbe vennének. Hogyan bírkóznak az ellentmondásos helyzettel? Ennek jártam utána a napokban Mórahalmon.

Drágábban kevesebbet

A könyvtár vezetőjétől, *Szűcs Juliannától* azt tudtam meg, hogy úgymond a túlélésre kell berendezkedniük. Azaz a drágább könyvekből; lapokból azokat vásárolják, amikkel megtarthatják nyolcszáznál több olvasójukat. Jellemző adatok, hogy míg 1989-ben az állománygyarapításra fordított 62 ezer forintból 624 könyvet és 76 hanglemezt tudtak venni, tavaly 67 ezerből már csak 492 könyvre és 34 lemezre tellett. Idén? Bizonyal ennyire sem. Két helyiséggel ugyan gyarapodtak ebben az évben, de pénzük nem lesz több. Sőt, még azt a keveske pluszt is elveszítik, amit a Műveltségügyi Vállalatotól kaptak jutalékként a könyvek árusítása után, mert a privatizálódó cég nem értékesséte tovább a könyvtárral. (Talán kevés nekik az évi százezer forintos forgalom...?)

Forintos képeslapok

A város költségvetéséből kapott pénz mellett bevételük önkéntes olvasói könyvtárlátogatási hozzájárulásokból (évi 50-100 forintok/fő) adódik. S abból például,

hogy a képeslapokat év zártával darabonként 1-2-5 forintokért eladják. Az így összejött pénzből tudtak aztán előfizetni új lapokra, például a varrogató nők körében népszerű *Burdára*, sokak pénztárcáját kímélve a *Magyar Konyhára*, az *Othontra*, gyermeklapokra.

Az olvasóiknak nem jut drágább újságokra, sőt egyre többen vannak, akiknek napi sajtóra sem, a könyvtárba ülnek be elolvasni azt. Ide jönnek azok is, akik helyi információkat akarnak szerezni: megtalálhatók ugyanis itt az önkormányzati ülések dokumentumai, illetve a városról szóló újságcikkek. S természetesen a helyi lap, az immár 2. évfolyamában járó, havonta megjelenő *Mórahalmi Körkép*, amit a könyvtárban szerkesztenek lelkes lokálpatrióták. Bizonyítva, hogy az intézmény akar és képes a város szellemi műhelyévé válni. Nemcsak a hagyományosan könyvtári-nak számító rendezvényekkel (mint például az író-olvasó találkozó), hanem új formákban is. Amilyen az 1990. augusztusában hagyományápolásra, izlésformálásra, közösségteremtésre alakult *Patria Kör*. Más önszerveződő csoportoknak, egyesületeknek is életteret adnak, s maguk is szerveznek. Most angol nyelv-

tanfolyam hallgatói járnak ide, ósztól más nyelveket tanulókat is szívesen látnának.

Stúdió

A gyerekek olvasóvá nevelésében együttműködnek az iskolai könyvtárral, kiegészítve egymás tevékenységét. Legtöbb olvasójuk a 6 és 14 év közöttiek köréből van (368 gyerek), természetes hát, ha nekik igyekeznek kedvezni; az értékes, időtálló, esztétikus ifjúsági könyveket veszik meg, és a nyáron például a művelődési házzal közösen vakációklubot szerveztek. Huszonegyezer könyvből ötezerrel több a fiataloknak szóló. A 746 hanglemez között sokról hangzik mese a könyvtári stúdió tizenkét pár fülhallgatójába.

Aki pedig helyben nem találja meg, amit keres, annak könyvtárközi kölcsönzéssel készséggel megszerzik máshonnan. Kapcsolataik átlépi az országhatárt: a csantrai könyvtárral való együttműködés eredményeképpen jugoszláviai magyar nyelvű lapokat – *Magyar Szó*-t, 7 napot, a *Híd* című folyóiratot, a *Mézeskalács* című gyermekújságot – is olvashatnak a mórahalmiak. Már persze akiknek van rá idejük. A tapasztalatok sajnos azt mutatják, hogy a pénz mellett a percekből is egyre kevesebb jut a könyvekre – különösen tavasztól késő őszig szorítja háttérbe a jövedelemszerzés a művelődést. A mórahalmi könyvtárokkal együtt remélem, talán nem hosszú éveik.

Szabó Magdolna

MEGSZÁMLÁLVA 4.

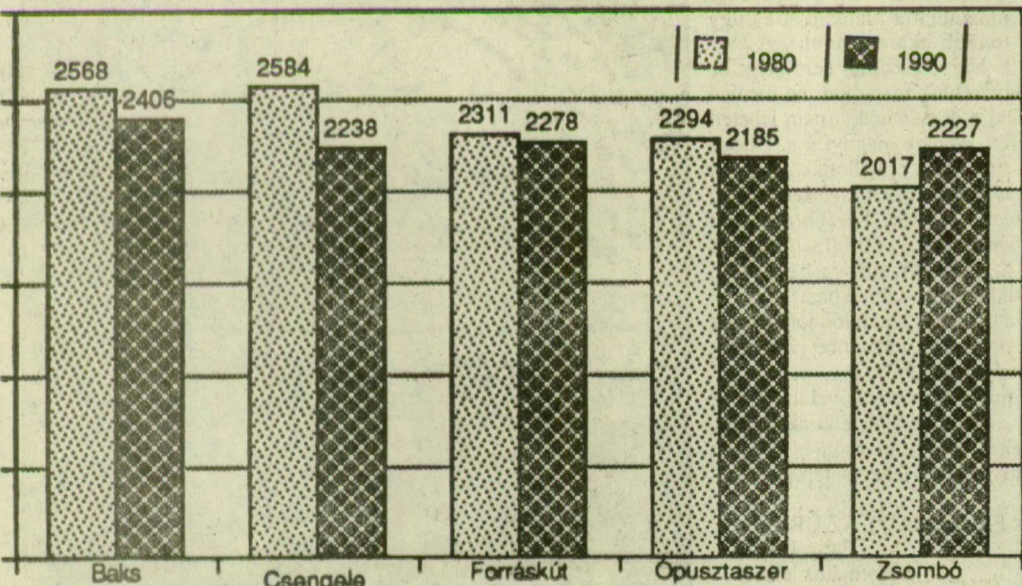
Zsombó dacol

Rátekintve az ábrára nyilvánvaló: a leginkább kiegyensúlyozott települések ötös csoportjában vagyunk. A legfrissebb, 1990-es népszámlálással regisztrált lakosság száma kettőezer és kettőezer ötszáz között van e helyeken. Valójában túl sok kuriózumot nem kínál az összehasonlítás, talán néhány statisztikai adattal kiegészítve egy-két apróságot érdemes megjegyezni. Az átlagot meghaladó mértékben fogyott *Csengele*: 346-tal kevesebben élnek a községben 1980-hoz viszonyítva. A csökkenés több, mint 13 százalékos, nagyobb részt az elvándorlás következtében. Ha már „vesztésglistát” nézünk, e sorban *Baks* a második, lakónépességéből 162-en hiányoznak. Érdekes módon a születések száma harminccal pluszban van, tehát nem a természetes népességfogyás, hanem a településről való elköltözés a számottevő: 192 lakó vándorolt el. *Forráskút* és *Ópusztaszer* egymással

verseng: az előbbi javára billen a mérleg, mert csak 33 lakót veszített. Ópusztaszeren a 119 bevándorló miatt bekövetkezett tíz százalékos természetes fogyást, így összességében 109 fővel csökkent a népesség.

Az érdekességet ebben az összeállításban *Zsombó* kínálja: miközben tudományos elemzések 1980 és 90-közötti négy és fél százalékos népességcsökkenést, az ezredfordulói pedig az alap adathoz mérten húsz év alatt mintegy kilenc százalékos csökkenést számolnak, addig *Zsombó dacol* a bármily körültekintő kalkulációval is. A két népszámlálás közötti időszakban tíz és fél százalékkal gyarapodott. A település bizonyosan vonzó, erre utal az évtized sommatatánál a 236 betelepülő.

(becsei)

Képek és szempontok

Tagadhatatlan büszkeséget tapasztalni, amiért az üllési általános iskola tanára, Nagy László a község művelődési házában alkotóként is bemutatkozott: tanyai tájkompozíciót, természetember kapcsolatot sugalló képeit szívesen nézte a település apraja és nagyja. Szó sincs arról, hogy a festéssel próbálkozó rajztanár lenne önelégült a tárlat okán. Öröme odáig terjed, hogy első festői bemutatkozását szívesen fogadták Üllésen, miként befogadta a település és az iskola a Szegedről kijáró pedagógust.

Pályakezdként itt indult a rajz-földrajz szakos tanár, majd öt év után igyekezett hazakerülni Szegedre, mellőzve az ingázást. Három év után azonban visszatért Üllésre, pedig utóbb a rangos, neves Radnóti gimnázium tanára volt. Mint mondja, kitűnőek a pedagógiai munka feltételei az üllési iskolában. Nem elvetendő szempont az sem, hogy a lehetséges módon – példaként az órabecsúzással – segítik festői kibontakozását.

